

เทศน์เช้า วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ เพราะโยมชวนขวายนะ เราชวนขวายนะ เพราะเราไม่ประมาทในชีวิต ความประมาท เห็นใหม่ เราไม่ประมาทในหน้าที่การงานของเรา เราไม่ประมาทในความรับผิดชอบของเรา เราไม่ประมาทนะ แล้วเราก็ก็น่าประมาทลืมหายใจเข้าและหายใจออก

เวลาหายใจเข้าและหายใจออก คนถ้ามีสตินะ เขาตั้งสติแล้วกำหนดลมหายใจ หายใจเข้าเป็นอานาปานสติ ของเราหายใจเข้า-หายใจออกทุกวัน หายใจเข้า-หายใจออกตลอดเวลา การหายใจเข้าและหายใจออก ถ้าไม่หายใจก็คนเสียชีวิต ก็ต้องตายไป

แต่เวลาหายใจเข้า-หายใจออก หลวงปู่พื้นท่านบอกว่าเราหายใจเข้าและหายใจออกทิ้งเปล่าๆ ทั้งๆ ที่ของประจำเรา ของมันมีอยู่กับเรานี้แหละ เพราะการเกิดมา ลูกเกิดมาครั้งแรกเขาต้องให้หายใจด้วยตัวเอง อยู่ในท้องแม่นี้หายใจโดยสายสะดือ หายใจผ่านจากแม่ เวลาเกิดมาต้องหายใจให้ได้ด้วยตัวเอง เวลาหายใจด้วยตัวเอง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ความประมาทเล็กน้อย พระพุทธเจ้าเตือนเอาไว้เลยนะ ให้เราไม่ประมาทกับชีวิต ไม่ให้ประมาทกับหน้าที่การงาน ไม่ให้ประมาทกับความรู้สึกนึกคิดของเรา เวลาความรู้สึกนึกคิดของเรา ความคิด กตัญญูทเวที ระลึกถึงพ่อถึงแม่ ระลึกถึงคนดี เรามีน้ำใจต่อกัน เราไม่ประมาทสิ่งนั้น แต่เวลาความคิดที่ใฝ่ต่ำ ความคิดที่มันเป็นลบ ความคิดที่มันเบียดเบียนหัวใจเรา เราพยายามปฏิเสธมัน เราไม่ต้องการให้สิ่งนี้มาเบียดเบียนเรา เราไม่ต้องการให้สิ่งนี้มาทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจ เราไม่ต้องการสิ่งนี้เลย ทำไมสิ่งนี้มันอยู่กับเรา

เวลาคนหายใจเข้า-หายใจออก ถ้าหายใจเข้า หายใจเข้าเอาไอโซนที่ดี เวลาหายใจเข้า-หายใจออกในที่ที่มีมลพิษ เวลาคนเขาทำงานกับแก๊สพิษ เขาหายใจเข้าไป แก๊สพิษเข้าไปเขาเสียชีวิตทันทีเลย เพราะเขาหายใจเอาสิ่งที่เป็นพิษเข้าไป

เวลาหายใจเอาไอโซนที่ดี หายใจที่ดี ความคิดที่บวก ความคิดที่ดี เราอยากจะอยู่กับสิ่งนี้ๆ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติคือสัจจะความจริงใจ แต่สิ่งที่เป็นลบ สิ่งที่เป็นโทษ สิ่งที่เป็นโทษนี้เป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยากมันบีบคั้นหัวใจเรา มันบีบคั้นหัวใจของเรา แล้วมันมาจากไหนล่ะ มันมาจากไหน มันทำไมถึงเกิดมาล่ะ ทำไมไม่เกิดสิ่งที่ดีมา ทำไมไม่เกิดขึ้นมาให้เรามีแต่ความสุข ให้เรามีแต่ความพอใจล่ะ

เวลาโลกนี้มันเกิดนะ เจริญมีสองด้าน ธรรมชาติของอวิชา อวิชาคือความไม่รู้ ความไม่รู้ไม่รู้อะไร? ไม่รู้ก่อนที่จะคิดนี้ไง

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้อีกเลย”

เวลาก่อนคิด “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริ” ดำริ ความนึกคิด เวลามันจะมีความรู้สึกนึกคิด มันมีความดำริ มันไฟต่ำ ไฟต่ำหรือไฟสูงล่ะ ถ้าไฟสูง เรามีสติปัญญา เราไฟสูง ไฟสูงเราไฟที่ดี ไฟที่ดีกิเลสเขาเขาะเขี่ยตากถางกัน เขาะเขี่ยตากถางคนมาวัดนี้ “คนมาวัดนี้ไอ้พวกมีปัญหา ไอ้คนเขาอยู่บ้านของเขา เขาสุขสบายของเขา” ดูเขาคิดของเขาสิ

อ้าว! คนที่ไปวัดเขาชวนชวาย เขาไปเสียดสะของเขา เขาไปทำบุญกุศลของเขา นี่การเห็นสมณะเป็นมงคลชีวิต อเสวนา จ พาลานํ มงคลชีวิต ๓๘ ประการ มงคลชีวิต เราไม่คบคนพาล เราจะคบบัณฑิต เราจะรักพ่อรักแม่ เราจะดูแลพ่อแม่ของเรา อุปัฏฐากพ่อแม่ของเรา นี่เรากบบัณฑิต เห็นสมณะ เห็นสมณะเป็นมงคลของชีวิต เราเห็นสมณะไง

แต่ถ้าเราไปเห็นสมณะที่เราไม่พอใจล่ะ สมณะที่ทำตัวแปลกแยกจากสมณะไป เราเห็นอย่างนั้นก็บาดตา เราบาดตาเรานะ เราบาดตาเพราะอะไร เพราะเราหวังดี เราไฟดี นี่คนไปวัด เวลาเขาคิดเขาบอกพวกนี้มีปัญหา

มันมีปัญหาอยู่แล้ว มีปัญหาเพราะปัญหาชีวิตของเขาไง ปัญหาวิชา ปัญหาความไม่รู้ใน หัวใจของเราไง เราไม่ประมาทกับชีวิตไง ในเมื่อเราไม่ประมาท เรารับผิดชอบ เราไม่ประมาทในหน้าที่การงานของเรา เราไม่ประมาทต่างๆ ของเรา แต่เราไม่ประมาทกับการเกิดและการตาย

เวลาเกิดเวลาตาย เวลาเกิดมา เกิดมาจากกรรม กรรมดี เวลาเกิดนี่กรรมดีๆ เพราะมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัตินี้เป็นอริยทรัพย์ เป็นอริยทรัพย์เพราะอะไร เพราะเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีกฎหมายคุ้มครอง เวลาสัตว์ขึ้นมา สัตว์ คูลิ เขาบอกว่าการฆ่าสัตว์ แม้แต่จะฆ่ามาเป็นอาหารยังฆ่าด้วยความไม่ทรมาณ ฆ่าด้วยความเมตตาปราณี นี่โลกเขาก็คิดอยากจะทำดีกันนั่นแหละ แต่คิดได้แก่นั่นไง

แต่เวลาการเกิดการตายของเราละ การเกิดการตายของเรา ถ้ามีการเกิดที่ไหนมันต้องมีการตายที่นั่น ถ้ามีการเกิดขึ้นมามันต้องมีการตายที่นั่น แต่การเกิดเป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาเพื่อไขว่คว้า เกิดมาเพื่อแสวงหา เกิดมาเพื่อทำคุณงามความดี เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาแสวงหาจนถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ไป

การเกิด เกิดแล้วแสวงหา เราแสวงหาทางโลกเราก็แสวงหา เราไม่ประมาทกับชีวิต เราไม่ประมาทกับลมหายใจเข้าและลมหายใจออกหรือ เราไม่ประมาทกับชีวิตนี้ นี่เราแสวงหา แสวงหาเพื่อดำรงชีวิต แสวงหาไว้เพื่อศักยภาพ เพื่อความมั่นคงของชีวิต แล้วความมั่นคงของชีวิต เวลามันซ็อกอย่างนี้ ไปแล้ว ความมั่นคงของชีวิตใจ ซ็อกเดี๋ยวนี้ก็ตายแล้ว มันมั่นคงที่ไหนละ นี่ชีวิตนี้แขวนอยู่บนเส้นด้าย

เราประมาทกับชีวิตนะ ถ้าประมาทกับชีวิต หน้าที่การงานก็ทำ ไม่ใช่ว่าประมาทกับชีวิต ไม่ทำสิ่งใดเลย แล้วจะแสวงหา ถ้าไม่ทำสิ่งใดเลย ก็มาเป็นนักพรต นักบวช คูลิ แม้แต่สิ่งนี้เป็นบุญกุศลทุกคนก็ต้องการความมั่นคงของชีวิต ทำไมพระเราออกธุดงค์ อยู่สุขสบายทำไมไม่เอา เข้าป่าเข้าเขาไปทำไม ไปทุกข์ไปยากทำไม ไปข้างหน้ารู้ไหมว่าวันนี้จะบิณฑบาตจะมีอะไรตกถึงบาตรเราไหม ไปแสวงหา ไปเปรียบเทียบบารมีของตัวเองว่ามันจะดำรงชีวิตได้ไหม

เวลาอยู่วัด วันนี้ผ่อนอาหาร อดอาหาร มันก็มีหมดแหละ เขาทำทำไม เขาทำทำไม? เพราะเขาทำเพื่อแสวงหาความจริงใจ แสวงหาความจริง ในเมื่อเราประพฤติปฏิบัติ เราทำของเราแล้วมันสงบก็ไม่ได้ เวลาสงบแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม เวลาจะพิจารณา ปัญญา มันก็ไม่ก้าวเดิน

ชุดงควัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส สิ่งใดถ้ามันอุดมสมบูรณ์เกินไป เราก็นอนใจ สิ่งใดถ้ามันขาดแคลนขึ้นมา เราก็ต้องริบแสวงหาขึ้นมาเพื่อมาเติมเต็มให้มัน ในหัวใจของเรา เราแสวงหาอยู่นี้ เราแสวงหาสิ่งนี้ไม่ได้ เราจะมีสิ่งใดเพื่อส่งเสริม **ชุดงควัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส** ขัดเกลา เห็นไหม มันตื่นเต็นนะ เวลามันมีสิ่งใดที่เข้าไปสะกิดมัน มันจะตื่นเต็นแล้ว เวลาอุดมสมบูรณ์มันไม่เคยคิดถึงหรรอก แต่ถ้ามันขาดแคลนเมื่อไหร่มันจะคิดถึงแล้ว อ้อ! อันนี้มันเริ่มขาดแคลนแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เราอุดมสมบูรณ์ บิณฑบาตด้วยอำนาจวาสนาบารมี บิณฑบาตมา บิณฑบาตมา ยิ่งมกน้อย ยังสันโดษ สันโดษนะ พอมีพอเป็น มกน้อย ที่มีแล้วในบาตร เอาไว้ในบาตร ไม่ได้จับหรรอก เอาไว้ในบาตรพิจารณา คุณิ กิเลสมันอยากไหม คุณิเลสค้นหาความทะยานอยากของตัวเอง นี่มันไม่ประมาณ มันค้นหาใจ คิดบวก-คิดลบใจ ถ้ามันคิดบวกมันก็เป็นคุณงามความดีของเรา นี่ธรรม เราแสวงหาธรรมๆ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาต้องเป็นสัมมาทิฐิ ปัญญาที่ถึงงาม ไม่ใช่ปัญญาที่ว่าประมาณเดินเลื้อ แล้วตัวเองก็ว่า “พวกที่ไปวัดไปวา มันมีปัญหา เราอยู่บ้านอยู่เรือนของเรา เราเป็นคนมีความสุข” อยู่ในบ้านเปิดแอร์ให้เย็นเลย อยู่บนตึก ๕ ชั้น ๑๐ ชั้น มันก็ไปทุกข์อยู่บนนั้นแหละ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ในบ้าน

มีมากนะ ระหว่างพ่อแม่กับลูก พ่อแม่ก็บอกว่าลูกก็ต้องอุปัฏฐากดูแลเรา ใ้ลูกก็อุปัฏฐากดูแลพ่อแม่ นั่นแหละ แต่เวลาบอก ตอบสนองอย่างไร พ่อแม่ก็จะเอาอย่างนั้นๆ

ความจริงไม่ใช่หรรอก ความจริงคือน้ำใจ ความจริงคือพ่อแม่อยากให้ลูกอยู่ใกล้ซิด ความจริงพ่อแม่ก็ต้องการให้ลูกเชื่อฟัง แต่เวลามันเชื่อฟัง มันพูดกันก็ไปว่าสิ่งที่อุปัฏฐากนั้นมันขาดตกบกพร่อง ความจริงมันก็อยู่ที่ความสุขความทุกข์ในใจนั่นแหละ ความจริงมันอยู่ที่นั่นนะ ถ้าความจริงอยู่ที่นั่นแล้วถ้าเราไม่ประมาณเดินเลื้อ เราเข้าไปหามันเลย เราทำความสงบของใจเข้ามา เราจะเข้าไปหาใจของเราเองเลย เราจะไม่ประมาณ เราไม่ต้องฝากใคร เห็นไหม เวลาทำบุญกุศล อุทิศส่วนกุศลๆ

เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ตั้งสติ พุทโธๆ จิตมันสงบเข้ามา นี่สัมมาสมาธิ เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาการรู้แจ้ง การรู้แจ้งในหัวใจของเรามันถอดมันถอนขึ้นไป มันต้องใครอุทิสให้ละของฉันทๆ มันไปกับฉันท เวลาจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไปเกิดทุกข์

จนเข็ญใจ ไปเกิดต่างๆ นี่เพราะเวรกรรมของเขาไง จิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดไง เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เขาทำของเขามาไง

แล้วทำของเขามา คุณี เวลาถึงวาระถึงคราว เวลาพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นกวาง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นสัตว์ เวลาถึงวาระของมันไง ฉะนั้น เขาถึงไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกัน นี่วาระของเขา วาระของเขามันตกทุกขได้ยากของเขา เวลาวาระของเขา เพราะเขาประมาทเดินเลื้อ เขาทำสิ่งใดขึ้นมา ผลกรรมมันให้เหตุผลอย่างนั้น แต่เวลาหมดวาระนั้นแล้ว เขาไปเกิดสิ่งที่ดีกว่านั้น หมดวาระนั้นเขาเกิดปัญญาขึ้นมาของเขา เขาใช้วิปัสสนาญาณของเขาทำประโยชน์ของเขา นี่เวลาของเขา เราไม่ประมาทกันตรงนี้ไง เราไม่ประมาทว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทำ แต่วาระของคนมันไม่เหมือนกัน ถึงวาระนั้นแล้วเรามีน้ำใจต่อกัน วาระมันเกิดขึ้นมา

ดูความรู้สึกนึกคิดของเราดี เดียวมันก็สูง เดียวมันก็ต่ำ เวลามันสูงขึ้นมามันสูงได้มหาศาลเลย มันสูง คิดได้เต็มที่แล้ว เวลามันเสื่อมนะ คุณี เวลาเราเห็นคนในทางโลก เรามองไป ดูหนังดูละคร ย้อนดูตัวเอง ดูสังคม ดูผลของวิญญะดี ทำไมเขาเกิดเป็นอย่างนั้น ถ้ามันเกิดเป็นอย่างนั้น นี่ที่เวทภายนอก ทำไมพระเราเวลานักปฏิบัติต้องไปเที่ยวป่าช้า ป่าช้าไปทำไม มีแต่คนกลัวผี ไปป่าช้าทำไม

ไปให้เห็นไงว่าเอ็งจะมานอนเป็นคนต่อไป เราจะมานอนเป็นคนต่อไป แล้วจะมานอนที่นั่น คุณี เขามานอนอยู่ก่อนแล้ว แล้วเราก็จะมานอนอยู่ที่นั่นแหละ แล้วเรามาอนๆ มันคิดนะ แล้วจริงไหม เรามาอนหรือเปล่า

เราไม่ได้นอนหรอก เศษซากทิ้งมันมานอน จิตมันไปแล้ว เวลาจิตมันออกจากร่าง จิตมันไปแล้ว มันทิ้งเศษซากมานอน แต่ประเพณีเขาก็ถือกันไปอย่างนั้นไง ภายนอกๆ ใจเราไปเที่ยวป่าช้า ให้ไปเที่ยวป่าช้า ให้มรณานุสติใจ ให้ระลึกถึงความตายไป เขาเตือน เขาเตือนให้เรามีสติ อย่าประมาทกับชีวิตนะ ถ้าชีวิตยังมีอยู่ให้รับชวนขวายนะ ความดีของเรามีมากน้อยแค่ไหน บุญกุศลของเรา สิ่งที่พักอาศัยเรามีมากน้อยแค่ไหน ควรทำไว้ๆ เพราะเวลามันให้ผลขึ้นมามันให้ผลมาอย่างนี้ เพราะอะไร

เพราะเวลาเราเกิดมาแล้วเราจะน้อยเนื้อต่ำใจ “ทำไมเขาเป็นอย่างนั้น ทำไมเราเป็นอย่างนี้ ทำไมคนนั้นเป็นอย่างนั้น ทำไมคนนั้นเป็นอย่างนี้ ทำไมเราไม่เหมือนกับคนนั้น”

ก็เขาทำของเขา มา เขาทำของเขา มา พ่อแม่คนเดียวกันนั่นแหละ เวลาเกิดลูกมาแต่ละคราวแต่
ละวาระ เวลาเกิดลูกขึ้นมา พ่อแม่กำลังอุดมสมบูรณ์ ไอ้พ่อแม่ใหม่ๆ ลูกคนแรกนี่ห่อมากเลย แต่คนที่
๒ คนที่ ๓ ชัก เออ! เฉยๆ แล้ว เฉยๆ

ไอ้คนแรกก็ห่อนะ อู๋ย! คุณเลใหญ่ ก็พ่อแม่เหมือนกัน พ่อแม่เดียวกัน แต่ทำไมเป็นอย่างนั้น
ล่ะ แต่เกิดเป็นลูกคนแรก คนจีน เห็นไหม เกิดเป็นลูกคนแรกต้องรับผิดชอบ เป็นพ่อแม่คนที่สอง เกิด
เป็นลูกคนแรกพ่อแม่ห่อมากเลย แต่ภาระรับผิดชอบก็ตามมานะ ภาระรับผิดชอบ เราเป็นพี่ใหญ่ เรา
จะต้องดูแลน้อง เราต้องดูแลรักษา เราต้องเป็นพี่ที่ดี มันก็ค้ำคองนะ มันก็ค้ำคอง

เวลาเกิดมา เกิดจากพ่อแม่เดียวกันทำไมไม่เหมือนกัน ทำไมเกิดวาระมันแตกต่างกัน...เขาทำ
ของเขา มาทั้งนั้นแหละ ถ้าทำคุณงามความดีมาเป็นความดี แล้วความดี กิดดี ๆ กิดที่ดี ๆ เลือดข้นกว่า
น้ำ ในเมื่อพี่น้องเรารักกันด้วยสายเลือด สายเลือดมันตัดกันไม่ขาดหรอก นี่สายเลือดนะ จะดีจะชั่วก็
สายเลือดเดียวกัน เราสายเลือดเดียวกัน เราจะให้อภัยต่อกัน นี่พูดถึงสายเลือด

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนเกิดมาเป็นญาติกัน โดยธรรม มีปากมี
ท้องเหมือนกัน ต้องหาอยู่หากินเท่ากัน เราเป็นญาติกัน โดยสังขธรรม เราเป็นญาติกัน โดยความเป็น
มนุษย์ไง มนุษย์มันมีปากมีท้อง มนุษย์ปรารถนาความสุข เกสียศความทุกข์ทุกข์ คน ถ้าเราทำได้ ถ้าเรา
ทำได้นะ เราควรให้อภัย เราควรดูแลเขา ถ้าทำได้นะ แต่มันทำไม่ได้ล่ะสิ มันทำไม่ได้เพราะอะไร
เพราะกรรมของเขา สัจจะความเห็นของเขาไง เราทำดีขนาดไหนเขาหาว่าเราไปรังแกเขา เราปรารถนา
ดีกับเขา เขามองเป็นมุลมลบหมดเลย เห็นไหม เราปรารถนาดีกับเขา เราต้องการ แต่เขามองไปมุลม
หมดเลย อันนี้ก็คือกรรมของสัตว์

กรรมของสัตว์เพราะเราทำดีแล้ว เราปรารถนาแล้ว เรามีน้ำใจทำเพื่อเขา แต่เขามองไม่ออก
หรอก เขามองเป็นลบไปหมดเลย นี่เวรกรรมมันเป็นอย่างนี้ เวรกรรมนะ ถึงวาระนะ พอเขาคิดได้ก็
เฮ้อ! เพิ่งนึกได้ พอเพิ่งนึกได้นะ เราก็เจ็บช้ำน้ำใจไปแล้ว

เวรย่อมระงับด้วยความไม่จองเวร เราไม่จองเวรจองกรรมต่อใครนะ แต่ก็ไม่ใช่คนโง่ เราไม่
จองเวรจองกรรมต่อใคร แต่เราก็ต้องมีปัญญา ปัญญาคือเรามีสติปัญญาที่สูงกว่า เราจะมีสติปัญญาที่

รักษาตัว แต่คนที่ต่ำกว่า เขาจะดึงลงให้ต่ำ “ถ้ารักฉันจริงต้องลงมาคลุกคลีกับฉัน” แล้วเราจะลดตัวเราลงไปอย่างนั้นได้อย่างไร

เวรย่อมระงับด้วยความไม่จองเวร เราจะไม่จองเวรจองกรรมกับใคร แต่เราก็ไม่ปล่อยตัวเราให้ตกต่ำไปอย่างนั้น เราต้องมีสติปัญญายกตัวเราสูงขึ้น ยกหัวใจ ตัวคือหัวใจนะ ยกหัวใจให้สูงขึ้น ยกความรู้สึกนึกคิดเราให้สูงขึ้น เขายังเหยียดหยาม ยิ่งชักนำกดให้ต่ำ เราจะยกใจให้สูงขึ้น ยกใจให้สูงขึ้นด้วยสติด้วยปัญญาของเรา มันอยู่ในหัวใจของเรา ความรู้สึกนึกคิดมันอยู่ในหัวใจของเรา ใครจะรู้กับเราได้

ถ้ายกตัวให้สูงขึ้นต้องยิงจรวดขึ้นไปใช่ไหม ยิงจรวดขึ้นไปบนฟ้าเลย ตัวฉันสูงอยู่บนก้อนเมฆ... ไม่ใช่

หัวใจสูงคือความคิดเป็นนักปราชญ์ ความคิดที่ดี หัวใจที่ต่ำต้อย มนุสสติรัจฉาโน มนุสสเปโต มนุษย์เดรัจฉาน มนุษย์เปรต มนุสสเทโว มนุษย์เทวดา เราเป็นมนุษย์นี่แหละ เขาวัดกันที่ความรู้สึก วัดกันที่ปัญญานี้ ถ้ามนุสสเทโว เป็นมนุษย์อยู่นี้มันยิ่งกว่าเทวดาอีก ทำไมเขาประพาศิตัวของเขาอย่างกับเทวดาเลย

มนุสสติรัจฉาโน มนุษย์แท้ๆ มันทำลายครอบครัวมันเอง มันทำลายทุกคน มันยิ่งกว่าสัตว์ แล้วเราจะทำตัวเราให้ต่ำต้อยไปอย่างนั้นไหม

นี่ก็เหมือนกัน บอกว่าถ้าเราเมตตาเขาก็ต้องไปคลุกคลีกับเขาหรือ

ไม่ใช่ เราเมตตาเขา เวรย่อมระงับด้วยความไม่จองเวรนะ เพราะเรื่องเวรเรื่องกรรมมันเป็นเรื่อง ที่ทุกคนได้สัมผัสนะ เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ปัญหาสังคมไม่มีวันจบสิ้น คนสองคนความคิดแตกต่างกันแล้ว คนสองคนก็มีความขัดแย้งกันแล้ว แล้วเราเป็นครอบครัว เราเกิดมาเป็นสังคม ไม่มีความขัดแย้งหรือ เป็นไปไม่ได้หรอก มันต้องมีความขัดแย้งอยู่แล้ว

แต่ความขัดแย้งถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ ความขัดแย้งเพื่อประโยชน์ เพื่อคุณงามความดี เรา รักษาใจเราไว้ เจริญกันได้ เจริญ ถ้าเจริญกันไม่ได้ เราสงวนรักษาหัวใจเราไว้ เราก็เจริญกับเขา แต่เรา

ไม่ปล่อยตัวเราลงต่ำนะ เพราะเวรย่อมระงับด้วยความไม่จองเวร เราไม่จองเวรจองกรรมกับใคร เราจะสร้างคุณงามความดีของเรา เราไม่ประมาทกับชีวิต แล้วเวลามาประพฤติปฏิบัติมันจะร้ายกาจกว่านี้

คำว่า “มาประพฤติปฏิบัติ” ใครได้กระทำให้สิ่งใดมาก็แล้วแต่ ลองหลับตาแล้วภาวนาคณะ สิ่งนั้นมันจะกลับมาหลอกหลอนทั้งนั้นแหละ แล้วเราจะแก้ไขปลดปล่อยสิ่งนั้นไป ใครทำอะไรไว้ ความลับไม่มีในโลกหรอก ใครทำอะไรตั้งแต่เด็กจนผู้ใหญ่ ใครทำคนนั้นจำได้ แล้วพอมานั่งภาวนาพุทโธฯ ถ้าจิตสงบนะ มันมาแล้ว มันมาแล้ว ความลับไม่มีในโลกหรอก

ฉะนั้น เวลางานมันสำคัญมาก งานที่เราจะทำ เราไม่ประมาทกับชีวิต เราดูแลชีวิตเรา หน้าที่การงานเราก็ไม่ประมาท เราไม่ประมาททุกๆ อย่าง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนไว้เลย “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” เป็นคำสั่งเสียขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นครั้งสุดท้ายนะ

ครั้งสุดท้ายพระพุทธเจ้าสั่งเสียไว้ อย่าประมาทกับทุกๆ อย่าง อย่าประมาทกับชีวิต อย่าประมาทกับหน้าที่การงาน อย่าประมาทกับทุกๆ อย่าง แล้วเราตั้งสติไว้ รักษาไว้เพื่อประโยชน์กับชีวิตนี้ เอวัง